

premišljevanje o tem bl. čitatelju samemu. Fitzga zamenjava pojme „jednica“ in jednota (str. 24), imenuje „ $\frac{1}{2}$ “ številko (Ziffer str. 107). Čudno nas dirne izražanje „človek je jedna desetica (str. 133)“, „1 človek : 10 = 1 prst (str. 137)“, „Karl je 1 desetica (str. 146)“. Pisave kakor: „ $1 + 2 = 3 + 2 = 5 + 2 = 7$ itd.“ ne morem odobravati.

Po mojem prepričanju ima Fitzgova metoda za pouk iz računstva marsikaj dobrega, poučljivega, katero se pa mora s premislekom odločiti od glavne poteze, vladajoče ves pouk, da se ne zabrede v tomun, iz katerega se ne more več priti; razbila se pa bo njegova metoda ravno na pohlepu, da se umika obravnavanju po poglavjih zaradi mehanizma, katerega se tako boji. In, ali Fitzga ni sam zabredel v najhujši mehanizem?

Blagim čitateljem pa končno priporočam še jedenkrat svoj načrt za računanje in vse druge svoje knjige o metodiki, katere naj pazljivo prebirajo in vestno vporablajo; potem naj se pa vsedejo tja na kak miren kraj, kjer ni sršenov in naj se zamislijo v besede „logična je, psihologična pa ni“ — in sodili bodo pravično.

V Mariboru, 17. vel. travna 1894.

L. Lavtar.

Naši dopisi.

Iz Ijubljane. (Konferencija.) (Konec.) Tretja točka dnevnega reda je bila „Telovadba na petrazredni deški ljudski šoli“. O tej točki je govoril prav dobro gosp. J. Furlan, povdarjajoč važnost telovadbe v ljudski šoli. Konec svojega temeljito sestavljenega poročila stavi nastopne predloge:

a) Na vsaki šoli naj se izvoli po jeden učitelj v odsek, kateri bi imel nalogo določiti enakomerno poveljstvo pri telovadbi.

b) Kjer je pri šoli vrt, naj se v poletnem času po možnosti porabi v telovadno vežbališče.

c) C. kr. mestni šolski svet naj prosi mestno občino, da bi se tudi ljudskim učencem, kakor srednješolcem, odkazal poseben prostor za igre. Ako pa to ne bi bilo izpeljivo, naj se pa naprosi kranjska hranilnica, da kakor drugim šolam, morebiti tudi nam prepusti vrt na starem strelišči.

Vsi predlogi so bili jednoglasno vsprejeti.

Svoje poročilo pojasnjeval je gosp. poročevalec potem s praktičnimi vajami svojih učencev ter nam podal z izborno discipliniranimi dečki po jedno uro prav lepo telovadno sliko za nižjo, srednjo in višjo stopinjo.

Gospod predsednik konferencije je pohvalil najprej izvrstno izvežbane učence in posebej še je pa izrekel v imenu konferencije gospodu poročevalcu priznanje in zahvalo, katero je res v polni meri zaslužil.

Ko so se določile učne knjige in berila za leto 1894/95., je poročal g. Fr. Kokalj, kot predsednik knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. Pri predlogu za nakup novih knjig predlaga g. predsednik konferencije, da se namesto „Gesetzblatt für Volks- und Bürgerschulen“ naroči „Zeitschrift für das österreichische Volksschulwesen“. Predlog je obveljal jednoglasno.

Pregledovalcema računov knjižničnega odbora sta bila na predlog gospoda nadzornika izvoljena gg. Fr. Bahovec in J. Likar.

Gosp. Bahovec se takoj po izvolitvi oglasi in povdarja, da se mu dozdeva, da ni vse v pravem redu in da ima knjižnica dolg, ker se niso vse dovoljene knjige nakupile, a denarja pa ni nič v blagajnici.

Gospod nadzornik se ujema z gospodom Bahovcem in povdarja, da knjižnični odbor res ni storil svojih dolžnosti in opozarja novoizvoljeni odbor, da se gotovo vestno drži predpisanih dolžnosti.

Sedaj je sledila volitev v knjižnični odbor. Oddanih je bilo 30 listkov. Nadpolovična večina je znašala torej 16.

Izmed oddanih glasov je dobila jedina gospdč. E. Gusl zadostno število in sicer 21 glasov. Vršiti se je morala ožja volitev med gg. Dimnikom (15 glasov), Maier Jožefom (12 glasov), Žumrom (11 glasov) in Krulcem (7 glasov).

Pri tej volitvi je bilo oddanih 29 listkov; dobil je pa jedini gosp. Maier Jožef nadpolovično večino in sicer 20 glasov; gg. Dimnik 14, Žumer 13 in Krulec pa 10 glasov.

Vršiti se je morala zopet ožja volitev med gg. Dimnikom in Žumrom.

Pri tej ožji volitvi, pri kateri je bilo oddanih 29 listkov, je dobil gosp. Žumer 17 glasov in g. Dimnik pa 11 glasov.

V knjižnični odbor so tedaj izvoljeni gđč. E. Gusl, gg. Maier Jožef in Žumer in za nemške šole pa g. Valenta.

Tej volitvi je sledila volitev stalnega odbora za šolsko leto 1894/95.

Oddanih je bilo 30 glasov.

Izmed teh je dobila gđč. M. Wessner 22 glasov, gg. A. Žumer 22 glasov in Fr. Raktelj 21 glasov; gg. Dimnik 11 glasov in Maier Jožef 10 glasov.

Med zadnjima dvema se je vršila ožja volitev in dobil je od 30 oddanih glasov g. Maier Jožef 22 glasov in g. Dimnik pa 8 glasov. Izvoljeni so torej v stalni odbor: gđč. M. Wessner, in gg.: A. Žumer, Fr. Raktelj in Maier Jožef.

Pri samostalnih predlogih se oglasi g. Fr. Kokalj ter nasvetuje: „Sl. mestni zbor se potom sl. c. kr. mestnega šolskega sveta naprosi, da dovoli za vezanje knjig okrajne učiteljske knjižnice 50 gld. in povisa dotacijo za okrajno učiteljsko knjižnico od 30 gld. na 100 gld.“

Temu predlogu se ustavlja g. Bahovec, češ, da bi utegnil mestni zbor ta davek učiteljstvu naložiti, kakor je to v drugih okrajih običajno.

Gospod nadzornik g. Bahovca krepko zavrne ter povdarja, da nikjer na deželi ni tako slabe knjižnice, kakoršna je v glavnem mestu, ko bi morala vendar nekaj uzor biti drugim knjižnicam.

Ko je še g. Žumer predlog g. Kokalja najtopleje podprl, je bil pri glasovanji, izvzemši glas g. Bahovca, jednoglasno vsprejet.

Ker ni bilo nobenega predloga več, zaključil g. predsednik ob 12. uri konferencijo nekako tako-le:

Slavna konferencija!

„Letos se je po širni Avstriji praznovala 25letnica novega šolskega zakona. Praznovali so jo učitelji in šolski prijatelji, po nekaterih krajih s šumnim veseljem, po drugih krajih natihem v svojem sreč, a zato nič manj iskreno. Novi šolski zakon ima morebiti, kakor vse človeške naredbe, svoje napake, a te napake se izgubljuje pred njegovimi velikimi vrlinami.“

Da se je vsled novega šolskega zakona ljudsko šolstvo ekstenzivno in intenzivno silno razvilo, tega ne morejo tajiti niti njegovi nasprotniki.

Le poglejmo, kakošno je bilo ljudsko šolstvo v Ljubljani pred 25. leti in kakošno je dan danes!

Ljubljana je imela pred 25. leti 2 javni deški šoli z 11 razredi, 1 privatno deško šolo s 4 razredi, 2 mešani privatni šoli s 4 razredi in 2 dekliški privatni šoli z 10 razredi, torej skupaj 7 šol z 29 razredi.

Zdaj ima pa Ljubljana 4 javne deške šole z 28 razredi, 3 privatne deške šole z 12 razredi, 3 javne dekliske in 1 mešano z 18 razredi, 3 privatne dekliske z 32 razredi in 1 višjo deklisko šolo s 3 razredi, torej skupaj 15 šol s 94 razredi.

Nečem omenjati, kakošna so bila pred 25 leti učila! Palica je bila jedina metoda in knjižnic otroških tudi ni bilo!

Uredilo se je pravno razmerje učiteljev, izboljšali so se jim službeni prejemki in dale so se jim take postavne pravice, da jih zanje lahko zavida marsikateri stan in da smo mi srednješolski učitelji pravi siromaki proti Vam. Vi imate po raznih korporacijah svoje zastopnike, katerih mi nimamo in visok gospod mi je zatrjeval, da je lažje dvornega svetnika premestiti, kakor pa stalno nastavljenega učitelja.

Spodobi se in naša dolžnost je, da se danes ob 25 letnici s posebno iskrenostjo in vdanostjo spominjamo našega presvetlega vladarja in gospodarja, čigar milost in dobrot nam je podarila novi šolski zakon.

Zvesto izvršujoči svoje dolžnosti, hočemo po vseh svojih močeh delovati v duševno in telesno blaginjo izročene nam mladine ter iz nje vzgojiti rod, zvest svojemu vladarju, svoji katoliški veri in svoji domovini.

Pozivljem Vas, da našemu presvetlemu vladarju in gospodarju, Nj. Veličanstvu cesarju Frančišku Jožefu I. zakličete: „Slava! Slava! Slava!“

Zbrani učitelji in učiteljice smo te zlate besede našega gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika stojé z največjo pazljivostjo in navdušenjem poslušali; navdušenost naša je pa prikipela do vrhunca, ko smo na poziv gospoda predsednika konferencije našemu presvetlemu vladarju zaklicali trikratni „Slava!“

Ko je še predsednikov namestnik g. prof. J. Vodeb zahvalil gospoda predsednika v imenu vseh prisotnih za jako spretno in nepristransko vodstvo konferencije, smo se razšli po štirifurnem zborovanji s zavestjo in prepričanjem, da bode konferencija obrodila mnogo dobrega sadu v prid in blagor ljubljanskega šolstva.

Ljubljana, dne 12. julija 1894.

— mn —.

Iz kranjskega okraja. (Konferencija.) (Dalje.) Slovniski pouk je na ljudski šoli najtežavnejši, najsuhoparnejši predmet, vendar se zboljšuje od leta do leta: mehanično delo izginjuje in že so se dosegli na nekaterih šolah prav dobri vspehi. Pri pisanih izdelkih je lep napredek, osobito na večrazrednicah. Pod nalogo naj se zapišeta dva reda, jeden o nalogi, drugi o pisanji. Kjer se je to že do sedaj godilo, videl je gosp. nadzornik veliko pazljivejše pisane naloge. Napake v nalogi naj otroci sami popravijo; če je pa naloga slabo izdelana, napravi naj jo otrok po šoli še jedenkrat. — Nemški pouk dobro napreduje. Poučuje naj se z nemškim jezikom, kakor hitro je to mogoče in to osobito z nazornim poukom, kjer naj otroci v nemškem jeziku naštevajo razne stvari in njih lastnosti v kratkih stavkih, da se jim omaje jezik in privadi izgovarjanji nemških besedi. Računstvo je dobro urejeno, vspehi so dobri. V I. šolskem letu naj se I. računica oživi; račun naj se kolikor mogoče z izgledi iz vsakdanjega življenja. Jako lepo se goji na nekaterih šolah številjenje na pamet. Paziti pa je tu, da otrok ne pove precej računa, ampak stori razsodbo, izračuni in odgovori. Zelo dobro učilo pri računstvu bi bilo, ako bi se napisale cene vsakdanjih potrebščin in bi se take table obesile na stene. Pri računstvu na tablo naj se po razsodbi počaka, da drugi otroci izračunajo, ker bi sicer mehanično prepisali vs račun, potem naj se šele izračuni na tabli. V zgodovini in zemljepisji, v kolikor se je bilo moči prepričati g. nadzorniku, so otroci dobro poučeni, osobito vedo naštevati vrsto vladarjev od Karola VI. počenši in naraščanje avstrijskih dežel. Pri zemljepisnem pouku naj se prav priprosto rišejo zemljevidi. Za razmerje med Kranjskim in Avstrijo imejmo mym^2 ; Kranjsko meri 100 mym^2 , vsa Avstrija pa 6210 mym^2 . Tudi v pisanji je lep napredek, vspehi so dobri. Pokončna pisava se goji s prav dobrim uspehom na 22. šolah. Tu je treba položiti takoj v začetku dober temelj. Otroci morajo natanko vedeti posamezne dele vsake črke; zato pa ni dosti, da se jim samo na tablo napiše.

predpisovati se jim mora tudi v zvezke. Riše se dobro, a gledati moramo, da polagoma odpravimo risanje po pikah. Z mehničnim čitkanjem ne mučimo učencev, ker to delo ne bistri uma. Kjer se petje vadi, je dobro, a se ne povsod: na nekaterih šolah otroci nimajo poslušna, v 6. šolah se pa petje ne goji, ker učne moči niso večje poučavati v petji. Vender se mora petje nازلjivo gojiti, ker blaži srce in gosp. nadzornik bo skušal izposlovati remuneracijo za neko šolo, da bo tamošnji organist pod učiteljevem nadzorstvom poučeval petje. Cesarsko pesem pojo povsod, na neki šoli pa po takem napevu, da prvotnemu ni več podoben. Vadijo naj se poleg cerkvenih pesmi tudi narodne. — O pravi telovadbi se zamore govoriti samo v takih šolah, ki imajo posebne telovadnice, drugod se vadijo v šolskih sobah v prostih vajah. Ročna dela se posebno na štirirazrednicah odlikujejo. Večkrat se pripeti, da deklice nimajo priprave, ker jim stariši nečejo kupiti. V takih slučajih naj se naprosi krajni šolski svet, da jim kupi potrebščin. — Kmetijski pouk se je gojil na 6. šolah; šolskih vrtov je 20 v okraji, vender se vsi ne smejo zvati šolski vrti, ker se ne rabijo za pouk. Potrebno bi pač že bilo, da se reši vprašanje o razmerji mej učiteljem vrtnarjem in krajnim šolskim svetom glede šolskih vrtov, kajti zdaj so ravno krajni šolski sveti isti, ki tu mečejo učitelju najčesejše polena pod noge in tako ovirajo napredovanje v kmetijskem pouku, ozir. sadjarstvu. O vedenji učiteljstva izrazi se gosp. nadzornik jako laskavo: bilo je povsem dostojno. Gleda naj le, da jedino postopa. Temu dve uri trajajočemu, jako jednato sestavljenemu poročilu gosp. predsednika je sledila viharna občna pohvala. (Konec prih.)

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. (Dalje.) Blagajnik g. nadučitelj Kerne je izkazal 2730 gld. prebitka. Popotnikov urednik gosp. Nerat poroča o zveznem glasilu ter izjavi, da „Popotnik“ financijelno in duševno napreduje. Plačujočih naročnikov ima 600, med katerimi je pa še mnogo taci, ki glede rednega vplačevanja niso zadostili svoji dolžnosti.*)

Doneski posameznih društev ostanejo neizpremenjeni. Ko se je določil vspeled za glavni zbor, pričela se je pevska vaja za koncert in po vaji so pa zborovali: 1. sekcija za mladinske spise, 2. Slomšekov odsek in 3. sekcija za šolsko vrtnarstvo.

O mladinskih spisih je poročal g. Janko Leban jako stvarno in zanimivo, za kar je žel laskavo zahvalo udeležnikov. Pri tej priliki je g. Černej priporočal, da naj bode javna kritika sicer pravična, a mila in nikakor ne sme biti zbadljiva, ker se s pretirano kritiko odganjajo mlajši sotrudniki v tej stroki. Tudi priporočal, da bi se rokopisi pošiljali v oceno temu odboru, kateri bi ali z dovoljenjem pisateljevim sam dotični spis uredil ali pa bi mu zaupno nasvetoval potrebne premembe oziroma popravke. Takim načinom bi se gotovo le stvari sami koristilo in število pisateljev bi rastlo. Ob tej priliki je g. Gradišnik naznanil, da je urednik Soče g. A. Gabrček voljan prevzeti izdajo taci mladinskih spisov v vezanih mesečnih zvezkih po najnižji ceni, če se mu le podá potrebni materijal.

O delovanji Slomškovnega odseka je poročal za odsotnega g. ravnatelja Schreinerja g. Nerat ter nas radostno presenečil, da bo ta odsek izdal že letom leta 1894/5. dva zvezka in sicer jeden zvezek za mladino in jeden zvezek za odrasle. Mladini bode spisal g. Praprotnik „Slomškov životopis“ in odraslim pa se bodo podale v II. zvezku Slomškovne pesmi. Tema zvezkoma bosta pa v kratkem sledila še III. zvezek „Slomškov spisi za mladino“ in IV. zvezek Slomšek kot pedagog iz peresa g. ravnatelja Schreinerja.

*) To je epidemijčna bolezen menda vseh slovenskih časopisov, katero zatreti je le mogoče, če vsi listi to bolezen povzročajoči „bacillus“ — „na upanje dajati“ — odslove. S to razvado naraščajo upravniški troški in ves dobiček, mesto da bi se vporabljal v blagodejne namene, da se tiskarnam in pošti. Konec leta pa zapoje blagajnik „jeremijado“ na potrlih nadah, ki jih je imel začetkom leta in koje tužni, tužni sklep je deficit, kateri se mu leto za letom kol grozno strašilo prikazuje na Silvestrov večer. *Opomba poročevalceva.*